

Jämförelse av kvinnors roll i dystopiska romaner; Tjänarinnans berättelse; Kallocaín; Enhet

Bedeković, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:388127>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-19**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

ZAGREBS UNIVERSITET
FILOSOFISKA FAKULTETEN
INSTITUTIONEN FÖR SKANDINAVISTIK

Iva Bedeković

Jämförelse av kvinnors roll i dystopiska romaner; *Tjänarinnans berättelse, Kallocain, Enhet*

Examensarbete

Handledare:
Pavle Luketić

Juli, 2024

Innehåll

1. Inledning
 2. Dystopi som en litterär genre
 3. Historia av kvinnor i dystopi
 4. Tjänarinnans berättelse
 - 4.1. Moderskap
 - 4.2. Sexualitet
 - 4.3. Kön
 5. Kallocain
 - 5.1. Moderskap
 - 5.2. Sexualitet
 - 5.3. Kön
 6. Enhet
 - 6.1. Moderskap
 - 6.2. Sexualitet
 - 6.3. Kön
 7. Slutsats
- Litteratur
- Sažetak
- Summary

Inledning

Termen dystopi har länge funnits både i mänskligt medvetande och i dess litterära prestationer. Många av historiens berömda filosofer, författare och tänkare har sysselsatt sig med en idé om en mörk framtid men även i denna annorlunda värld tycks kvinnor åsidosättas och deras röster sällan hörs. Det är bara i den moderna tidsåldern som kvinnors roll i dystopi har utforskats ytterligare och för det har vi mestadels kvinnliga författare att tacka. Denna uppsats kommer att belysa detta till synes bortglömda segment av den futuristiska världen genom att analysera tre kända dystopiska romaner: *Tjänarinnans Berättelse* (1985) av Margaret Atwood; *Kallocain* (1940) av Karin Boye; *Enhet* (2006) av Ninni Holmqvist.

1. Dystopi som en litterär genre

När det gäller litteratur, före den tidigare nämnda "dystopin" fanns "utopi". Boken med samma namn av den engelske författaren Thomas More publicerades 1516 och skildrade "En plats, ett tillstånd som är idealiskt perfekt i fråga om politik, lagar, seder och förhållanden..." (Ljungqvist 2001: 16). Det finns flera sätt på vilka författare uppfattar Mores verk, men främst ses det som en fiktiv ouppnåelig värld eller bara "en plats utan någon (reell) existens" (15). Även om det är relativt lätt att definiera utopi, är det en större utmaning att hitta en lämplig definition för dess "antonym" dystopi eller antiutopi (19). Utopiforskaren L.T. Sargent tar utopin som huvudgenre och delar in den i mindre undergrupper såsom utopi som en idealvärld och dystopi som en mardrömsvärld (17). Enligt Cambridge Ordlista är dystopi ett mycket dåligt eller orättvist samhälle där det finns mycket lidande, särskilt ett fantasisamhälle i

framtiden, efter att något fruktansvärt har hänt; en beskrivning av ett sådant samhälle¹. Dystopi som litterär genre är ett relativt nytt fenomen, uppfunnet av en rysk författare, Jevgenij Zamjatin, i sin roman *Mbl*²(1924). Även om det finns många typer av dystopier, delar alla av dem vissa egenskaper såsom social kontroll, förlust av det civila samhället, framträdande politiska ideologier, naturen, brist på social sammanhållning, och ekonomiskt tvång³. Exempel på dessa märken kan ses i genrens mest kända verk såsom G. Orwells *1984*, A. Huxleys *Brave New World*, R. Bradburys *Fahrenheit 451*, eller H. Martinsons *Aniara*.

2. Kvinnors roll i dystopi

Liksom i alla andra klassiska litterära genrer uppfattas kvinnor i dystopi genom sina stereotypa roller. Dessa roller kan sammanfattas i fyra grundläggande stereotyper: "modern", "horan", "oskulden" eller "det gamla hembiträdet" (Savitt 1982: 2). I princip kan alla kvinnliga karaktärer i dystopiska romaner placeras in i en av dessa rutor. Ta till exempel Orwells *1984*, huvudpersonen är en man vid namn Winston som fungerar i ett förtryckande mansdominerat samhälle där män går till arbetet och kvinnor i huvudsak reduceras till fortplantning och hushållsarbete. Kvinnorna som utmärks i denna bok är Winstons mor som är en osjälvisk, självuppoffrande figur, de kvinnliga profilerna som hyllas av Winston för deras födelseförmågor, hans exfru Katharine som är besatt av tanken på att få barn för det styrande systemets skull och Winstons nuvarande kärleksintresse, en till synes jungfrulig kylig medarbetare som faktiskt är en nymfoman som saknar avancerade intellektuella förmågor (DeMar 2024: 12). Här kan man se två saker: för det första att alla kvinnliga personer ses ur Winstons (mannens) perspektiv och den andra att dessa beskrivningar är helt förenliga med de ovannämnda stereotyperna. Men Orwell är inte den enda författare som skriver kvinnliga karaktärer på detta sätt, i samhället i *Fahrenheit 451* tros kvinnor vara enkla och svagsinta och i Huxleys *Brave New World* kan de bara arbeta i "genusanpassade" yrken som sjuksköterskor, vaktmästare, arbetare på

¹ <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/dystopia> (10.5.2024)

² <https://www.britannica.com/art/science-fiction/Utopias-and-dystopias> (11.5.2024.)

³ <https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Dystopia> (åtkomst 14.5.2024)

embryokedjor och prostituerade. Vad alla dessa skönlitterära verk har gemensamt är att kvinnor aldrig är huvudpersonen och att kvinnor behandlas sämre än män. Men frågan om ojämlikhet mellan könen behandlas antingen som en mindre viktig fråga eller inte alls. Kvinnor behandlas bara som ett objekt, de är aldrig de som gör något eller har makt att ändra något. Under en lång tid förblev kvinnors röster tysta i världens mest kända dystopier fram till det verk som etablerade sig både som en genre och som en feministisk klassiker, vilket är M. Atwoods *The Handmaid's tale*

3. Tjänarinnans berättelse

Atwoods arbete har betraktats som både ett av de första och viktigaste verken inom feministisk dystopi. I den påhittade ultrareligiösa konservativa republik Gilead delas kvinnor in i fyra huvudklasser (tekniskt sett fem). Dessa är: fruarna, makarna till ledande män i Gilead; tjänarinnorna, surrogat för de infertila fruarna; marthorna, de karga eller äldre kvinnor som gör hushållsarbete för de rika och mostrarna, äldre kvinnor som "tränar" tjänarinnor. Denna uppdelning är mycket viktig eftersom hela republiken Gilead står inför problemet med infertilitet (på grund av föroreningar och strålning) och varje enskild kvinna är underordnad att lösa detta problem.

3.1 Moderskap

Kvinnors "biologiska roll" som mödrar är ett av huvudtemana i denna roman. Eftersom fruarna vanligtvis är ofruktbara och de rika i Gilead inte kan ha barn, de använder tjänarinnor (kvinnor som bevisats vara fertila) som surrogat. Impregneringen sker genom en process där maken tränger in i tjänarinnan medan hans fru håller hennes händer. Denna förödmjukande process är att se till att hustrun är delaktig i varje steg för att göra ett barn och ytterligare bekräfta att de kvinnor som faktiskt bär dessa barn inte har något annat värde än att vara en inkubator. Denna tes bevisas ytterligare av det faktum att tjänarinnan skickas iväg till kolonierna (dödligt förorenade platser) om de inte blir gravida inom förväntad tid. De måste bli gravida för att behandlas som jämlika människor och även då är det bara på grund av barnet de bär. Men de får inte i något fall bilda ett förhållande med detta barn eftersom det är ett tillägg till den befintliga familjen av en man och hans fru.

Dessutom förväntas de också glömma sina "tidigare" barn (om de hade några) och familjer och bara vara de instrument med vilka staten kan fortsätta att fungera. Men eftersom samhället bara kan använda friska barn kan alla tjänarinnor som födde barn med handikapp bli icke-kvinnor och också skickas till kolonierna precis som de kvinnor som inte naturligt kan få barn, även om de ibland blir mycket mindre viktiga städare. Kvinnor som genomgått abort utsätts för en särskild form av utfrysning och betraktas som "könsförrädare" och hängas. Dessa metoder leder också till frågan om hbtq-kvinnor och deras överlevnad i detta dystopiska samhälle.

3.2 Sexualitet

Som det noterades tidigare, kan man dra slutsatsen att sex i Gilead utövas endast för fortplantningsändamål och det fanns inget utrymme för attraktion eller romantik. Detta påstående gäller dock bara till största delen och endast för kvinnor. De får inte visa upp sina kroppar så de klär sig anspråkslöst och tjänarinnornas hår och ansikte är täckt. Detta döljande av kvinnors kroppar bygger på en stereotypisk religiös uppfattning att en kvinna bör klä sig blygsamt så att en man inte frestas att synda. Hon borde inte heller njuta av sexakten och det är inte viktigt att hon får orgasm eftersom dessa "förmåner" är reserverade bara för män:

"My red skirt is hitched up to my waist, though no higher. Below it the Commander is fucking. What he is fucking is the lower part of my body." (Atwood 1998: 81).

Dessutom anses kvinnlig masturbering också vara ett mindre brott som förtjänar ett straff. Allt detta visar att republiken Gilead gör allt för att trycka undan och straffa kvinnors sexualitet och sexuella dragningskraft. De får helt enkelt inte ta emot sina kroppar på något sätt som inte tjänar uppdraget att förlänga människosläktet. Och även om man kan hävda att det är samma sak för män finns det fortfarande vissa skillnader. Till exempel är klubben *Jezebel* platsen dit de rika männen går och har en smak av det "tidigare livet" med alkohol, droger, prostituerade och strippor. Så i samhället där män gjorde det så att kvinnor inte tillåts må bra om sig själva och de i stort sett avskaffade idén om kvinnan som annat än livmoder eller stöd i huset de fortfarande letar efter knapphändigt klädda kvinnor som är uppe för lite mindre blygsamt, mer äventyrligt sex som innehåller elementen i avelceremonin-

"But isn't this everyone's wet dream, two women at once?" (Atwood 1998: 82). Män får också känna romantiska känslor som man kan se i faktum att befälhavaren Fred uppenbarligen gillar Offred men hon är inte fri att visa eller ens känna dessa typer av känslor. Kvinnor får inte göra något bara för att de gillar det, de måste alltid komma ihåg att de måste föda eller att de riskerar döden, så även när Offred bestämmer sig för att ha sex med Nick för att bli gravid kan läsaren ifrågasätta om det var en riktig känslomässig kontakt eller bara ett desperat försök att rädda sig från hotande undergång som väntar

3.3 Kön

Som tidigare nämnts är republiken Gilead ett ultrakonservativt land med extremt fokus på religion och kyrkliga värderingar. De tar det ett steg längre och följer Bibeln ganska bokstavligen. Det mest uppenbara exemplet är berättelsen om Abraham, Sarah och deras piga Hagar som bar parets barn istället för ett åldrande Sara. I denna, en av de mer kända bibliska berättelserna, är könsrollerna konservativt uppdelade. Mannen är familjens överhuvud och fattar alla beslut (med hjälp av Gud), hustrun är hans stöd och ser över huset och trädgården, och tjänarinnan gör faktiskt arbetet och blir så småningom ett surrogat. Precis som i den historien har Gileads kvinnor ingen inverkan på vad deras samhälle är. Detta visas bäst i exemplet med Serena Waterford som är befälhavarens Fred-fru, som brukade vara en aspirerande politiker och nu är hon begränsad till sitt hus och ta hand om oviktiga saker. Men hon är inte den enda som förlorat sin tidigare karriär, alla kvinnor där får inte ha någon form av formell utbildning, de får inte läsa eller skriva, de kan inte ha jobb eller försörja sig själva, vilket gör dem helt beroende av en man de "tjänar" till. Männen är dock inte de enda talesmännen för denna konservativa uppdelning. En del av fruarna känner sig extremt avundsjuka mot sina tjänarinnor och de delar denna känsla med de extremt grymma mostrar som också tycker att tjänarinnorna inte har något värde.

"Little whores, all of them, but still you can't be choosy" (Atwood 1998: 98)

Detta visar att Gileads patriarkala samhälle hade vänt kvinnor mot varandra och att alla kvinnor som är rädda för varandra inte kan skapa ett motstånd och inse att

männen är de som tänker mindre på dem alla och därmed behåller sin position som orörd makt.

4. *Kallocaïn*

Den andra boken som undersöks i denna uppsats kommer att vara Karin Boyes *Kallocaïn*. Det intressanta med den här historien är att den är den enda i mitt urval som berättas genom manliga ögon, nämligen genom Leo Kalls. Han är en vetenskapsman i ett land som heter Världsstaten som hade åtagit sig att skapa ett sanningsserum som heter Kallocaïn. Denna upptäckt driver iväg sitt ursprungliga syfte att undersöka om medborgarna verkligen är lojala mot staten när Leo börjar använda den för att se sin frus inre tankar och känslor och slutligen för att se om hon har en affär med hans chef Edo Rissen.

4.1. Moderskap

Precis som i Gilead betraktas kvinnorna i Världsstaten främst som enbart förlossningsgivare som också bör ta hand om huset. Det finns ingen klassuppdelning av kvinnor som i *Tjänarinnans berättelse* och de får ha jobb, men känslan av att kvinnor inte har något personligt eller individuellt värde gäller fortfarande. De barn som dessa kvinnor har fött bor dock inte hos dem eftersom de skickas till utbildning för att bli heltidsmedborgare eller soldat vid sju års ålder⁴.

Ämnet moderskap och dess konsekvenser nämns uttryckligen av karaktären lika viktig som Leo Kall, nämligen hans fru Linda. Hon, den enda kvinnliga karaktären, säger:

”När Ossu föddes var jag fortfarande en mor fullt i statens anda, en som bara bar för staten. När Maryl föddes var jag självisk, en girig odjurkvinna, som tråkade för sig själv och kände att hon hade rätt över vad hon hade burit. Mitt samvete sa mig att jag hade fel, att sådana tankar inte var tillåtna, men inga känslor av skuld och skam kunde radera den girighet som hade kommit till liv i mig” (Boye 1992: 165).

4

<https://www.newyorker.com/books/second-read/the-woman-who-reimagined-the-dystopian-novel> (åtkomst 17.5.2024)

Med detta uttalande kan man se att kvinnorna är klivna mellan att få lära sig att tro att de bara är medel genom vilka nya medborgare föds och en stark modersinstinkt samt känsla av att de vill ta hand om sina barn. Så kan man dra slutsatsen att precis som i *Tjänarinnans berättelse* tvingas kvinnor att skaffa barn för att de omedelbart eller nästan omedelbart ska tas ifrån dem. Detta bevisar ytterligare att detta samhälle aktivt underminerar kvinnors roll i samhället och med den också möjlighet till förändring eftersom barnen är separerade från sina föräldrar, och de barnen är villiga att rapportera föräldrarna till den stat som faktiskt "uppfostade" dem.

4.2 Sexualitet

Precis som i den förra romanen förekommer även ämnet sex i den här. I Världsstaten används sex också bara som en metod för att få barn och inte som en tillgiven handling. Detta faktum i sig har en viktigare roll i boken än det först verkar och det är för Leo och Linda inte har sex. Det "behöver" de inte, eftersom de har tre barn. Det verkar å ena sidan som att Leo tror att det är acceptabelt att sex användas bara för fortplantning, men å andra sidan märker han en brist på intimitet mellan sig och sin fru och ser henne som kall och reserverad. Denna mur som står mellan dem är, naturligtvis, innesluten i hela samhället, men den visar att statens ideologi har fullständig kontroll över till och med människors mest intima stunder. Leo blir mer och mer paranoid när han arbetar på sin uppfinning börjar han anklaga Linda för en sexuell affär och mot sin vilja injiceras sanningsserumet. Hon funderar i sin tur på om hon ska döda honom eller berätta sanningen för honom, men till slut bestämmer hon sig för att erkänna sitt affär med Edo. Detta gläder Leo som är glad att hon äntligen kan vara transparent med honom och han på ett sätt äntligen känner kärlek till henne. Eftersom det är den enda roman som har en manlig berättare är temat kvinnlig sexualitet inte lika komplicerat som i de andra två romanerna, men det utforskas snarare genom relationerna mellan par.

4.3. Kön

När det gäller genusämnet i Karin Boyes verk kan man säga att hon hade en del inre kamper både med sin personliga identitet som presenteras i en del av hennes arbete, till exempel *Kris* (Lönnroth och Deblanc 1993: 36). Man skulle också kunna säga att hon var feminist och förespråkare för social jämlikhet. De kvinnliga och manliga dragen eller liv är i hennes, precis som i de andra nämnda dystopiska verken, separerade. Det finns en åsikt att de manliga egenskaperna är de som håller världen igång och de kvinnliga är bara hjälpende på sidan.

”Kvinnor är inte lika bra som män, sade jag till mig själv, de har inte lika stora kroppskrafter, kan inte lyfta så tungt, härdar inte ut lika bra i bombregnet, deras nerver är inte lika dugliga i ett fältslag, de är överhuvudtaget sämre krigare, sämre medsoldater än männen. De är bara ett medel att framställa krigare med.” (Boye 1992: 134)

Boye håller sig officiellt till detta upplägg men det är intressant att notera att i drömmen är Leo rädd för att erkänna att det finns en kvinna som tar honom till källaren fylld med grönska.

“Ni bygger utifrån, vi byggs inifrån och in. Ni bygger med er själva som stenar och faller sönder utifrån och in. Vi bygger inifrån som träd, och det växer ut broar mellan oss som inte är död materia och dött tvång. Från oss går det levande ut. I er går det livlösa in.” (Boye 1992: 90)

Vårens motiv kan förstås som att det är direkt kopplat till kvinnor, eftersom det kan representera återfödelse och fertilitet eller som kopplat till demokratins motiv. Hur det än är med den saken är det en stor, grundlig och positiv förändring. Kvinnan som förhördes för sitt engagemang med de så kallade galningarna jämför också kvinnors existens med ett naturmotiv, som ett träd (Lönnroth och Delblanc, 1993:35).

5. *Enhet*

Finalen av de tre jämförelseromanerna i denna uppsats heter *Enhet* av Ninni Holmqvist. Den publicerades 2006 och skildrar en värld där barnlösa och ensamstående kvinnor, äldre än 50 år och män äldre än 60 år placeras i enheten. Det är en speciell plats där regeringen placerar dessa människor, där dem

behandlas till en till synes god livskvalitet men samtidigt används som testpersoner, marsvin och organdonatorer. Vistelsen på enheten är aldrig för lång eftersom alla så småningom måste genomgå sin sista donation.

5.1 Moderskap

I essän "*Obitelji i drugo*" sammanfattar Janica Tomić i grunden hela romanens poäng genom att säga "den dystopiska genrens gemensamma motiv, som reducerar kvinnliga karaktärer till en reproduktiv funktion, här lyfts till temats nivå..."⁵ (Tomić 2017: 68, min översättning). Huvudpersonen Dorrit är, i början av boken, en barnlös kvinna som förbereder sig för sin antagning till Enhet. Hon, även om hon är barnlös, tänker ofta på barn och även på moderskap, specifikt sin egen mor, mor till hennes älskares barn eller bara kvinnor med barn i allmänhet. Detta värde av barn och graviditet, som ses i *Tjänarinnans berättelse*, verkar vara ett av de centrala värdena i detta samhälle där, om du inte har barn, får du lika gärna vara död. Det är därför de barnlösa kvinnorna är dömda till en enhet efter att de nått klimakterieåldern. De ses då som onödiga och deras organ ska gå till de människor som faktiskt bidragit till samhället, eller mer enkelt sagt, fått barn och karriär. Här kan man återigen konstatera att människor bara erkänns för sina roller, biologiska och sociala, reproduktion och arbete. Vikten av att lyckas i dessa roller, särskilt i den reproduktiva rollen, anges uttryckligen eftersom människor som Dorrit, som inte har barn, kallas "umbärliga". Romanen leker också med idén om graviditet eller bättre sagt surrogatmoderskap, vilket också kan vara en nick till Atwoods arbete. I den tidigare nämnda enheten blir Dorrit gravid av sin "enhetspojkvän" Johannes men är hårt pressad att ge sitt barn upp för adoption vilket på sätt och vis gör henne till ett surrogat för en mer lämplig, icke-umbärlig kvinna. I denna värld ska ett friskt barn, inte "användas" på människor som Dorrit och Johannes eftersom de inte uppfyllde sin plikt mot samhället och nu kommer att göra det bara genom att offra sig själva. Johannes först genom att ge sina lungor och, efter sin dotters födelse, Dorrit också. Efter sin partners död får Dorrit dock chansen att fly, men hon stannar kvar. I slutändan offrar hon både sin möjlighet att bli mamma och sitt liv.

⁵ "Čest motiv distopijskog žanra, svođenje ženskih likova na reproduktivnu funkciju, ovdje je uzdignut na razinu teme" (Tomić 2017: 68)

5.2 Sexualitet

Kvinnlig sexualitet i denna bok utforskas både genom den fysiska och känslomässiga aspekten. Huvudpersonen Dorrit ägnar sig åt sexuella handlingar några gånger genom hela boken, både med sin älskare Nils och med Johannes och verkar njuta av dessa möten. I motsats till de andra romanerna finns det inte ett strikt förbud mot sex men det föreslås att fortplantning bör vara ett huvudmål för handlingen. I enheten får man också ha partner och delta i antingen hetero- eller homosexuella relationer. Den homosexuella representationen i enheten är ganska närvarande och väcker återigen frågan om eventuell fara för hbtq-personer i världen där det primära målet är att fortplanta sig. Det verkar som om homosexualitet är ett fördömande från början eftersom det är svårt (eller omöjligt) för dem att bli gravida. Huvudparet är dock heterosexuellt och de är de tidigare nämnda Dorrit och Johannes som börjar sin mycket kärleksfulla relation kort efter att hon kommit till enheten och det varar till hans död. Den miljö där den blommade gör det svårt för läsaren att förstå om det var äkta kärlek eller bara desperation efter mänsklig kontakt i en kärlekslös värld.

5.3 Kön

Könsrollerna i Holmqvists arbete presenteras, återigen, genom Dorrits ögon. Hon förklarar att idéerna i denna nya tidsålder är mycket annorlunda än de som fanns när hon var en ung flicka. Detta innebär att samhället blev mer konservativt i nutiden än det har blivit under 60-talet när hon växte upp. Även om Dorrit sörjer förlusten av dessa liberala värderingar agerar hon ibland tvärtom. Under relationerna med sina älskare Nils och Johannes ses hon önska en mer konservativ rollfördelning i sina relationer, en man som är dominerande och en kvinna mer undergiven. Detta inkluderar både icke-sexuellt och sexuellt beteende. Det finns dock ingen stark indikation i boken som pekar på att kvinnor är förbjudna att arbeta eller ha ett slags normalt liv. Det verkar som att alla kan göra vad de vill, men om de inte reproducerar

kommer de att "straffas". Liksom i *Tjänarinnans berättelse* utgör förhållandet mellan kvinnor en del av berättelsen. Detta är mest framträdande i relationen mellan Elsa och Dorrit. De här barndomsvännerna återknyter kontakten i enheten men verkar glida iväg när Dorrit blir gravid. När Elsa får höra nyheten blir hon arg.

Avslutning

Syftet med denna uppsats var att bevisa, mindre utforskad men ändå viktig, kvinnans roll i dystopin. Genom den lilla omprövningen av bekanta kanoniska dystopiska verks och tre böcker skrivna av kvinnor kan man se att det finns många sätt dessa dystopiska samhällen påverkar kvinnor både på ett fysiskt och känslomässigt plan. För det första tas den fysiska förlossningsförmågan i alla dessa verk som en kvinnas främsta roll. För det andra betraktas kvinnlig sexualitet negativt och systematiskt förstörd i alla de tidigare nämnda dystopierna. Alla dessa samhällen är extremt patriarkala och mycket konservativa i sin syn på kön och dess roller. De förväntar sig att kvinnor ska vara undergivna, fogliga och framför allt tysta. Och den ideala kvinnan anses vara den som fött ett friskt barn, är undergiven sin man och aldrig uttrycker sin åsikt eller snarare inte ens har en åsikt. Allt detta visar att kvinnor ses som objekt. Detta är menat på ett sätt att de bara är något som har ett syfte men inte någon verklig egenskap. Deras syfte är vanligtvis att tjäna de män som ständigt utnyttjar dem och delar dem så att de behåller all makt i sina händer. De flesta dystopier är faktiskt skrivna av män och djupare kvinnokamper är knappt representerade eftersom det mest ses hur dessa kvinnoproblem påverkar antingen en man eller ett barn eller, i större skala, hela skalan. Kvinnliga författare som skriver om kvinnors kamp är vad dessa tre böcker har att erbjuda, de är en unik inblick i kvinnligt psyke som är fokuserad på sig själv och inte på yttre faktorer. Kvinnor får äntligen en röst, och även om deras bekymmer är lika ihållande som tidigare kan de nu åtminstone förklara och diskutera sina tankar och känslor. För den här typen av dystopi i Sverige kan man säga att den följer världstrenderna och hämtar inspiration från välkända romaner, särskilt den sista boken, *Enheten*. Oavsett om man talar om global eller svensk dystopi kan man säga att den kvinnobaserade och skrivna dystopin fortsätter att vara ett viktigt verktyg för att höja medvetandet om kvinnors roll och för att främja den feministiska rörelsen i den moderna världen.

Litteratur

Atwood, Margaret, 1939-. (1998). *The Handmaid's Tale*. New York: Anchor Books

Boye, Karin (1992). *Kalloccain*. Stockholm: Bonnier

DeMar, A. (2024). "Criticism Towards the Portrayal of Women in George Orwell's 1984". University of Pennsylvania

Holmqvist, Ninni (2008). *Enhet*. Stockholm: Norstedts pocket

Ljungquist, Sarah (2001). *Den litterära utopin och dystopin i Sverige 1734–1940*. Hedemora: Gidlunds Förlag

Lönnroth L., Delblanc. S. (1993). *Den svenska litteraturen*, Stockholm: Bonnier

Savitt, D. Jill (1982). "Female Stereotypes in Literature (with a focus on Latin American writers) (Vol.5)". Yale-New Haven Teachers Institute

Tomić, J. (2017). "Obitelj i drugo". Feldman. L.Č, Đujić. L., Grdešić. M., Jambrešić Kirin. R., Dremel. A., Medved. N., *Kamen na cesti: Granice, opresija i imperativ solidarnosti* (65-72). Centar za ženske studije

Internetkällor

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/dystopia> (åtkomst 10.5.2024)

<https://www.britannica.com/art/science-fiction/Utopias-and-dystopias> (åtkomst 11.5.2024)

<https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Dystopia> (åtkomst 14.5.2024)

Zax, T. (2023). The Woman Who Reimagined the Dystopian Novel, <https://www.newyorker.com/books/second-read/the-woman-who-reimagined-the-dystopian-novel> (åtkomst 17.5.2024)

Sažetak

U ovom radu izložen je pogled na uloge žena u tri poznata distopijska romana kojima su, također, autori žene. Polazi se od općeg uvoda te definiranja smjernica i konvencija distopije kao žanra te se nastavlja pobliže gledati na to koja je pozicija žena, tj. ženskih likova u ovom tipu romana. Status žena pojašnjen je prvo kroz opću karakterizaciju žena u okviru ovog žanra te podrobnije objašnjen kroz nekoliko primjera kanonskih romana distopijske književnosti. Ženska prisutnost ili problematika u zadana se tri romana promatra kroz tri aspekta: majčinstvo, seksualnost i rod upravo zato što su sve nabrojane značajke, više ili manje izravno, prisutne u sva tri romana. Za djelo M. Atwood i N. Holmqvist kao fokusnu točku uzimaju se glavne junakinje njihovih dvaju romana, dok se u romanu K. Boye žene gledaju iz muške perspektive glavnog lika. Na kraju se radi usporedba značajki svih romana kako bi se uočile njihove sličnosti i razlike.

Summary

This paper examines the role of women in three famous, female-written dystopian novels. It starts with a general introduction and the definition of rules and conventions of this genre, and then it proceeds to establish the typical women roles in these types of works. The position of women is firstly looked at through the general female characterization within the genre of dystopia and then the view switches on the three chosen novels. Women's presence or problematic is looked through three aspects: motherhood, sexuality and gender, this division is used based on the fact that all of the aforementioned works contain topics related to these characteristics. Regarding N. Holmqvist's and M. Atwood's work, the main perspective is through the eyes of the female heroines, while in K. Boye's novel the women are seen through the male perspective. In the end, there is a comparison between all the novels so one could point out their differences and similarities.

